

УДК 620.9:330.322

БЕВЗІЮК Н.А.

Київський національний університет технологій та дизайну
ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ПРОЕКТИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Мета. Проаналізувати стан енергозбереження в Україні та виявити можливі джерела інвестування в проекти енергозбереження.

Методика. Використані методи теоретичного аналізу і синтезу та логічного узагальнення.

Результати. Оцінено сучасний стан енергозбереження в Україні, проаналізовано співпрацю України з міжнародними компаніями, що розробляють енергоефективні проекти щодо відновлювальної енергетики та покращення екологічного становища в світі шляхом активізації енергозбереження, досліджено як вітчизняний так і зарубіжний досвід фінансування заходів з енергозбереження.

Практична значимість. При аналізуванні стану енергозбереження в Україні запропоновані джерела інвестування в проекти енергозбереження.

Ключові слова: енергозбереження, інвестиції, інвестиційне забезпечення проектів.

Вступ. Енергозбереження в сучасному світі – це реалізація організаційних, наукових, практичних, технічних та економічних заходів, які спрямовані на раціональне використання та економне витрачання ресурсів у процесі їх видобування, перероблення, транспортування, зберігання, виробництва, використання і утилізації та залучення в господарський оборот поновлюваних джерел енергії. Розвинені країни світу, маючи значний досвід у вирішенні проблем енергоефективності, не зупиняються на досягнутому і продовжують активний пошук нових джерел енергозабезпечення та розробку заходів щодо енергозбереження. Порівнюючи вітчизняну промисловість, значна частка енергетичних об'єктів використовує до 70% загальної кількості органічного палива, яке витрачається в країні. Україна характеризується високим рівнем енергозатрат, спричиненим незбалансованістю структури енергоспоживання і нераціональністю використання енергії. За наявного рівня споживання енергоресурсів можливо забезпечити країну власними паливними ресурсами приблизно на 40%. Потенціал підвищення ефективності використання становить: у промисловості – 67%, теплогенерації та транспортуванні теплоносіїв – 40%, житловому секторі – 55% [1].

Постановка завдання. Нині спостерігається значне технологічне відставання галузей економіки порівняно з країнами ЄС, галузева структура національної економіки вимагає коригування, значний вплив «тіньового» сектору, імпортно-експортні операції – все це обмежує конкурентоспроможність національного виробництва і негативно впливає на економіку – особливо за умов її зовнішньої енергетичної залежності. Варто також враховувати значну енергоемність ВВП, тобто виготовлені товари в Україні автоматично втрачають конкурентоздатність, оскільки пропонуються на світовому ринку за високими цінами. Енергоемність ВВП України у 2013 році становила 0,613 кілограма умовного палива на гривню виробленої продукції (показник знизився з 0,82 кг 2003 р. до 0,635 – 2008 р. і до 0,621 кг умовного палива на гривню продукції в 2012 році). Починаючи з 2009 року динаміка підвищення енергоефективності погіршилася, але все ж зберігається [2]. На сьогодні 60-73% собівартості українських товарів і послуг складають витрати на паливо та енергію, що значно загострює проблему раціонального та ефективного використання виробничих ресурсів [3]. Причинами цього є вичерпність паливно-енергетичних ресурсів, невідповідність власних запасів ресурсів та потребою в них. Тому, одним із нагальних питань енергозбереження в Україні є інвестиційне забезпечення проектів.

Об'єкти та методи дослідження. Теоретичним та прикладним проблемам інвестування енергозберігаючих проектів значну увагу приділяли такі вчені як: Кулибаба С. В., Іщук Л. І., Соколов І. А., Лінник Р. Я., Харченко Д. С., Ніколаєв В. П. та інші. Проте багато питань, що стосуються розробки інвестиційних проектів з енергозбереження залишаються недостатньо вивченими і потребують комплексного аналізу, що дозволить виявити найгостріші проблеми й визначити можливі шляхи їх вирішення.

Результати та їх обговорення. Інвесторами проектів енергозбереження в основному виступають державні та місцеві бюджети. В Україні з державного бюджету на реалізацію енергозберігаючих заходів кошти почали виділятися лише з 2001 року в обсязі 25 млн. грн., але реально було використано лише 30%. Це свідчить про неефективну роботу щодо скорочення споживання паливно-енергетичних ресурсів. У бюджеті на 2013 рік на потреби програми було виділено 600 млн. грн. Для запланованого скорочення споживання паливно-енергетичних ресурсів на 20% щонайменше потрібно виділити близько 40 мільярдів гривень протягом шести років [4].

Іншим джерелом фінансування проектів енергозбереження є залучення коштів з міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів. Українським урядом на сьогодні підписано угоду з Північною екологічною фінансовою корпорацією (НЕФКО), яка фінансує енергозберігаючі та ресурсозберігаючі проекти щодо модернізації існуючих об'єктів. Агентство з раціонального використання енергії та екології України, Інститут прикладної екології (Німеччина) та Тихоокеанська північно-західна національна лабораторія США) співпрацюють у напрямку відбору енергоефективних проектів, які найкраще відповідатимуть умовам співпраці, аналізу нормативно-правової бази і визначення потенціалу енергозбереження в бюджетній сфері України. Також створено нідерландсько-українську енергетичну платформу (Netherlands-krainian sustainable energy platform, NUCER, Україна – Нідерланди), що об'єднує нідерландські та українські організації і сприяє втіленню спільних проектів в галузі відновлювальної енергетики, включаючи енергозбереження в міському господарстві України. Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) запропонована Українська програма підвищення енергоефективності (UKEEP). UKEEP – це кредитний продукт, розроблений, для українських приватних компаній будь-якого сектора економіки, які хочуть здійснити інвестиції у підвищення ефективності використання енергії або створення джерел відновлюваної енергії – інвестиції, результатом яких буде скорочення споживання енергії, зростання виробництва власних енергоносіїв або більш ефективного її використання [5].

Варто зауважити, що для залучення інвестицій в проекти енергозбереження та створення ефективного механізму їх використання необхідно створити цільові місцеві фонди енергозбереження. На законодавчому рівні для функціонування цих фондів варто визначити джерела їх формування і порядок розподілу коштів. Також при цих фондах повинен бути контролюючий орган, який би забезпечував результативне використання коштів та реалізовував штрафні санкції з неефективного використання енергоресурсів. Відповідальність за результати діяльності фонду повинна бути покладена на структурні підрозділи з енергозбереження місцевих органів влади [4].

Закордонний досвід з фінансування заходів з енергозбереження та енергоефективності пропонує наступне [6]:

1) застосування схем оподаткування, які підвищують відносну вартість спожитих енергоресурсів або зменшують відносну вартість застосування нових технологій, що буде стимулом для заохочення енергозбереження та боротьби з неефективним чи надмірним споживанням енергії;

2) використання фінансових стимулів для заохочення реалізації політики енергозбереження шляхом підвищення економічної привабливості відповідних інвестицій та закупівель або зниження експлуатаційних витрат;

3) використання фінансових стимулів у комплексних програмах, в яких поєднуються інтереси державних установ, населення та підприємницьких структур, і які виконують функцію розподілу доходів з урахуванням рівня ефективності використання енергоресурсів.

З врахуванням реального стану економіки України першочерговими заходами з впровадження економічних механізмів енергоефективності є [7]:

- встановлення прогресивних норм питомих витрат енергоносіїв у порядку визначеному законодавством;
- запровадження дієвих економічних санкцій за неефективне використання енергоресурсів (підвищена плата, податки, штрафи);
- підвищення адміністративної відповідальності за порушення у сфері енергозбереження та енергоефективності.

Висновки. Скорочення витрат енергоресурсів шляхом залучення інвестицій в ефективні енергозберігаючі проекти є ключовою проблемою економіки. Основними інвесторами проектів енергозбереження є бюджетні кошти та фонди міжнародних організацій, з якими укладені договори про співпрацю. Для залучення інвестицій в енергозберігаючі проекти країни, необхідно сформулювати

та реалізувати поетапну інвестиційну політику держави. Маючи переваги над іншими напрямками капіталовкладень, інвестиції в енергозберігаючі проекти забезпечать потужний імпульс розвитку суб'єктів господарювання, підвищать їх інвестиційну привабливість, поліпшать інвестиційний клімат країни в цілому.

Список використаної літератури

1. Концепція, сучасний стан і тенденції розвитку інвестиційного потенціалу енергозбереження / М. А. Вознюк, Г. В. Дурицька // Вісник Університету банківської справи Національного банку України . – 2014. – № 2. – С. 102-107.
2. Офіційний сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sae.gov.ua/uk>.
3. Нові тенденції у сфері енергетичної безпеки: збірка статей на основі матеріалів міжнар. наук.- практ. конф., Київ, 2003 / Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України, фонд ім. Фрідріха Еберта, Інститут міжнародних відносин [відп. ред. О. Гринкевич]. – К.: Логос, 2004. – 250 с.
4. Засоби та інструменти реалізації програми енергозбереження на Півдні України. Аналітична записка // Режим доступу: <http://od.niss.gov.ua/articles/418>.
5. Лялюк О. Г. Проекти енергозбереження – один із напрямків залучення інвестицій / О. Г. Лялюк, О. Г. Ратушняк // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві . – 2013. – № 1. – С. 125-128.
6. Кулибаба С.В. Фінансові стимули успішної реалізації політики енергозбереження // Економічний форум. – 2011. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/>.
7. Суходоля О.М. Нормативно-правова база енергозбереження. – Екологічні системи. – 2005. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://escoecosys.narod.ru>.

ПРИВЛЕЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИЙ В ПРОЕКТЫ ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЯ

БЕВЗЮК Н.А.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Проанализировать состояние энергосбережения в Украине и выявить возможные источники инвестирования в проекты энергосбережения.

Методика. Используются общеизвестные методы теоретического анализа и синтеза и логического обобщения.

Результаты. Оценено современное состояние энергосбережения в Украине, проанализированы сотрудничество Украины с международными компаниями, которые разрабатывают энергоэффективные проекты по возобновляемой энергетике и улучшения экологического положения в мире путем активизации энергосбережения, исследованы как отечественный так и зарубежный опыт финансирования мероприятий по энергосбережению.

Практическая значимость. При анализе состояния энергосбережения в Украине предложены источники инвестирования в проекты энергосбережения.

Ключевые слова: *энергосбережение, инвестиции, инвестиционное обеспечение проектов.*

ATTRACT INVESTMENT IN ENERGY SAVING PROJECTS

BEVZYUK N.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Reviewing energy efficiency in Ukraine and to identify possible sources of investment in energy efficiency projects.

Methodology. Used known methods of theoretical analysis and synthesis and logic synthesis.

Findings. Reviewed current state of energy efficiency in Ukraine is analyzed Ukraine's cooperation with international companies that develop energy efficiency projects for renewable energy and improving the environmental situation in the world by enhancing energy efficiency, investigated both domestic and foreign experience in financing energy efficiency measures.

Practical value. When analyzing the state of energy efficiency in Ukraine proposed sources of investment in energy efficiency projects.

Keywords: *energy saving, investing, investment software projects.*